

Онікієнко Сергій Володимирович,
доктор економічних наук, професор кафедри
інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
Київ

КОНЦЕПЦІЯ НЕДОСКОНАЛОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКОВОГО МЕХАНІЗМУ ЯК ВАДА ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Теорія стосовно того, що суспільне регулювання можна пояснити як відповідь на недосконалість функціонування ринкового механізму, може бути розкритикована з багатьох точок зору. По-перше, висновок стосовно того, що монопольна влада, екстерналії та інші, так звані, дефекти ринкового регулювання, призводять до неефективного розміщення ресурсів, можуть прийматися до уваги лише за припущення що існує модель, в якій супутні транзакційні витрати відсутні. Однак, саме врахування транзакційних витрат в аналізі дає змогу визначитися з ефективністю розміщення ресурсів [1, 2]. Наприклад, монопольний вплив тільки видається таким, що призводить до небажаних результатів. Ринок буде ефективним, якщо зважати, що саме транзакційні витрати обумовлюють неспроможність монополіста вдаватися до дискримінаційних цін, запобігають арбітражу, забезпечують спроможність споживачів до ефективної самоорганізації і ведення переговорів. Такі саме міркування можна привести і стосовно екстерналій. Граничні витрати можуть не відповідати граничним вигодам; однак якщо врахувати транзакційні витрати ринкового механізму, виявиться, що він функціонує ефективно, забезпечуючи, в результаті, мінімізацію витрат.

По-друге, на практиці ринковий механізм часто сам по собі здатний створювати і розвивати інститути для коригування власних вад (недосконалостей). Підприємства самі будуть шукати можливості, наприклад, акцентувати увагу на таких найбільш суттєвих якісних аспектах як безпечність

або надзвичайна продуктивність. Проблеми негативного вибору можуть вирішуватися самими компаніями, наприклад, шляхом надання гарантій, використання фірмових назв або проведенням довготривалих рекламних компаній, що має свідчити про високу якість товару.

Результати окремих досліджень показують, що так звані інтерналиї інтерналізуються самим ринком [3, 4]. Так само критикують припущення стосовно ситуації коли постачальником виступає домінуюча на ринку фірма[5]. Високі доходи можуть бути результатом надзвичайної ефективності таких компаній і, до того ж, варто враховувати ймовірність конкуренції за ринок [6] на противагу до конкуренції на ринку.

По-третє, більш загальним аспектом критики теорії недосконалості ринку є її обмежена спроможність давати пояснення. Економісту, загалом, знадобиться небагато часу для того, щоб дати раціональне пояснення урядовому втручання шляхом побудови певної форми недосконалості ринку [7].

Таким чином, концепція недосконалості функціонування ринкового механізму є неспроможною і надлишковою складовою теорії суспільного регулювання. Оптимально бажана адекватна теорія для пояснення регулювання повинна – у порівняльному контексті – пояснювати як і чому регулювання є найкращим з підходів до мінімізації транзакційних витрат у процесі ефективного розміщення ресурсів для конкретних товарів, послуг або суспільних цінностей. Але, як ми бачимо, концепція недосконалості функціонування ринкового механізму жодним чином не сприяє вирішенню цього завдання.

Список використаних джерел:

1. Toumanoff P. J. A Positive Analysis of the Theory of Market failure [Електронний ресурс]/ Toumanoff Peter. J. // Kyklos. – 1984. – Vol. 37, Issue 4.- p. 529–541.- Режим доступу до журн.: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/kykl.1984.37.issue-4/issuetoc>
2. Dahlman C.J. The Problem of Externality [Електронний ресурс]/ Dahlman Carl J.// Journal of Law and Economics. -1979. - Vol. 22, №. 1. - p. 141-162. - Режим доступу: <http://cafehayek.com/wp-content/uploads/2011/11/Carl-Dahlman.pdf>
3. Кузьмин Е.А. Транзакционные издержки в структуре непроизводительных затрат экономических агентов: детерминированность от неопределенности и риска [Електронний

- ресурс]/ Кузьмин Е.А., Гусев А.В. // Научные ведомости Белгородского государственного университета. - 2013.- № 1 (144). Вып. 25/1. — С. 66-77. – (Серия: История. Политология. Экономика. Информатика.) - Режим доступа до журн.:
http://magru.net/pubs/4502/Kuzmin_EA_Gusev_AV_Transaktsionnye_izderzhki_v_strukture_nep_roizvoditelnyh_zatrat_ekonomicheskikh#5
4. Cheung S. The Myth of Social Costs: A Critique of Welfare Economics and Public Policy [Електронний ресурс]/ Cheung Steven N.S. – London: Goron Pro-Print Co. Ltd, 1978. – 93р. – (Hobart Paper 82/ The Institute of Economic Affairs). - ISBN 0-255-36112-2. - Режим доступа: <http://www.iea.org.uk/sites/default/files/publications/files/THE%20MYTH%20OF%20SOCIAL%20COST.pdf>
  5. Demsetz H. Economics as a Guide to Antitrust Regulation [Електронний ресурс]/ Demsetz Harold// Journal of Law and Economics. -1976. - Vol. 19, №. 2. – р. 371-384. - Режим доступа до журн.: <http://www.jstor.org/stable/i229073>
  6. Baumol W. J. Contestable Markets and the Theory of Industrial Structure // Baumol W. J., Panzar J.C., Willing R. D. – San Diego: Harcourt College Pub., 1982. – 510 р.. –ISBN 0-155-13910-X
  7. Peltzman S. The Economic Theory of Regulation After a Decade of Deregulation [Електронний ресурс]/ Sam Peltzman// Brookings Papers: Microeconomics. – 1989. – р. 1-41.- Режим доступа: http://www.brookings.edu/~media/projects/bpea/1989%20micro/1989_bpeamicro_peltzman.pdf